

SAK FS-17/2014

Til: **Fakultetsstyret**

Møtedato: 28.4.2014

Modeller for organisering og finansiering av forskningsgrupper

I styremøtet 10.februar 2014 ble fakultetsstyret forelagt en rapport fra et eksternt panel som hadde evaluert fakultetets støtteordning for forskningsgrupper (se vedlegg). I forlengelsen av styrets diskusjon av rapporten ble følgende uttalelse referatført:

Fakultetsstyret ba om å få presentert til diskusjon alternative modeller for framtidig organisering og finansiering av forskningsgrupper. Forslag presenteres på møtet i april 2014.

I denne saken legger dekanen frem alternative forslag og anbefalinger til en videre satsing på forskningsgrupper ved HSL-fak.

Utvikling av forskningsgrupper ved HSL-fak

HSL-fakultetet har i dag nærmere 40 registrerte forskningsgrupper. Gruppene er av ulik alder, størrelse og sammensetning (en oversikt finnes på fakultetets nettsider). Høsten 2010 opprettet Fakultetet en støtteordning som omfattet i alt 11 grupper. Intensjonen var å skape bedre forutsetninger for forskningsaktivitet, ekstern finansiering og nasjonalt og internasjonalt forskningssamarbeid, samt gjennomstrømming av doktorgradsstudenter. Alle gruppene ble gitt økonomisk støtte for en periode på tre år og fikk ved oppstarten tildelt 200 000 kroner. Etter to år ble de samme gruppene tildelt ytterligere 100 000 kroner hver. I løpet av perioden fikk gruppene også noe administrativ støtte, spesielt de som søkte om eksterne forskningsmidler. Videre arrangerte fakultetsledelsen felles møter med gruppene, samt møter med enkeltgrupper. I tillegg til den omtalte støtten til de 11 forskningsgruppene tildelte fakultetet 25 000 kroner i såkornmidler til enkelte andre miljø. For begge tiltakene ble samme kravspesifikasjon (søknadsskjema) benyttet. Dette er omtalt i den vedlagte rapporten.

Evaluering av forskningsgruppeordningen

I perioden september 2013-februar 2014 ble forskningsgruppeordningen og de 11 utvalgte gruppene evaluert av et eksternt panel på tre personer. Evalueringspanelet konkluderte med at de 11 forskningsgruppene gjennomgående fremsto som robuste, men at enkelte hadde utfordringer med få seniorforskere og/eller stipendiater. Flere av gruppene hadde medlemmer fra ulike institutt. Videre hadde de fleste gruppene formulert tydelige og realistiske faglige ambisjoner, og målene som ble beskrevet i søknadene var i stor grad fulgt opp. Medlemmene ga også uttrykk for at de gjennomgående var fornøyd med de faglige aktivitetene. Fakultetet ble sagt å ha gitt god administrativ støtte til søknader om eksterne forskningsmidler.

De fleste forskningsgruppene hadde en lavere publiseringsaktivitet enn sammenlignbare universitetsmiljøer i Norge. Innad i enkelte grupper var det noe ujevn publiseringsaktivitet.

I all hovedsak syntes ph.d.-studentene å ha blitt høyt prioritert og godt ivaretatt av gruppene.

Medlemmer av forskningsgrupper syntes å ha høyere suksessrate ved søknader om prosjekter enn fakultetets øvrige ansatte, mens gjennomsnittlig evalueringskarakter for søknadene var på nivå med de øvrige. Flere av gruppene hadde prioritert arbeidet med å skaffe ekstern finansiering høyt, enkelte med stor suksess.

Alle grupper var involvert i nasjonalt og internasjonalt samarbeid, men dette syntes ikke å ha blitt vesentlig styrket gjennom støtteordningen. Alle gruppene hadde også arbeidet med aktuelle nasjonale og internasjonale forskningstema, og de aller fleste også med tema som kan karakteriseres som nordområdeforskning. Gruppene med medlemmer fra flere institutt hadde bidratt til nye koplinger innen Hum-Sam-Ped-området. Det var imidlertid en utfordring å få reelle tverrfaglige synergier ut av et slikt samarbeid.

For ytterligere detaljer, henvises det til evalueringspanelets rapport (se vedlegg).

Evalueringspanelets anbefalinger:

Panelet kom med følgende anbefalinger til fakultetet:

- Det bør gis bedre støtte til personalmessige utfordringer: Grupper på tvers av instituttene kan skape konflikter og uklare ansvarsforhold.
- Forskningsgruppene bør ha et avgrenset tematisk fagområde og samlende faglige aktiviteter som felles forskningsprosjekter, sampublisering, seminarer, søknader om eksterne forskningsmidler m.m.
- Det bør gis bedre kompensasjon for forskningsledelse: Forskningsledelse tar tid.
- Det bør være et klarere ansvarsforhold mellom instituttene og forskningsgruppene: Fordeling av nye stipendiatstillinger og innholdet i arbeidsplikten til stipendiatene er mulige utfordringer i forhold til instituttnivået.
- Fakultetet/Instituttene må støtte opp om organiseringen av forskningsgrupper ved fordeling av ressurser, som for eksempel stipendiat- og post.doc.-stillinger.

Modeller for forskningsgrupper

Både i universitetets sentrale strategi og i fakultetets utkast til ny strategi understrekes det at ordningen med forskningsgrupper skal styrkes. Evalueringen tyder på at det er større aksept i fagmiljøene for denne typen forskningsorganisering i dag enn tidligere. En indikator på en slik holdningsendring er at også miljøer som ikke har mottatt støtte fra fakultetet har etablert forskningsgrupper. Mange av de gruppene som i dag er registrert er kommet til i løpet av forrige styreperiode. Dekanen ønsker derfor å videreføre en ordning med støtte til utvalgte forskningsgrupper. Ved forrige utlysning ble det ikke stilt krav til at gruppene skulle organiseres ut fra en bestemt modell. Evalueringspanelet har beskrevet de 11 forskningsgruppene som å befinne seg et sted mellom 'seminargruppen' og 'prosjektgruppen'. Evalueringspanelet anbefaler fakultetet å vurdere hvilken type forskningsgrupper som er ønskelig ut fra fakultetets målsettinger. Dekanen ser for seg tre alternativer:

- Videreføre dagens ordning med grupper av ulik størrelse og med lik økonomisk tildeling. For en beskrivelse av denne ordningen vises det til redegjørelsen ovenfor og rapporten fra evalueringspanelet.

- Etablere forskningsgrupper som et formelt fjerdenivå. Grunnlaget er at store institutt ofte gir instituttleder et stort og utfordrende kontrollspenn. Forskningsgrupper vil redusere dette spennet og kunne legge til rette for en tettere personaloppfølging. En slik ordning forutsetter imidlertid at gruppene ikke omfatter medlemmer fra flere institutter og at gruppene har et betydelig mandat og vide fullmakter. Både de administrative og de økonomiske resursene som kreves vil være betydelige.
- Etablere en tredelt ordning der den økonomiske tildelingen graderes etter gruppenes utviklingsnivå og behov, og med klare krav til gruppestørrelse, ledelse, målsettinger og fremdriftsplan. Fordelen med en slik ordning er at ingen miljøer ekskluderes, og at det høstes mer systematiske erfaringer med behovene til grupper som er i ulike faser av et "livsløp". Tredelingen kan tenkes slik:

(1) Forskningsgrupper som er nyetablerte eller i en tidlig konsolideringsfase. De består av forskere som ønsker å finne frem til et felles grunnlag for utvikling og konsolidering av en forskningsgruppe. Alternativt grupper som til en viss grad er konsolidert, men som har liten erfaring med større søknader og som har behov for å utvikle sine faglige nettverk. Forskningsgrupper i en tidlig fase kjennetegnes ved at de vil utvikle ideer og prosjekter, øke sin forskningskvantitet og har behov for kritisk masse og nettverksbygging

(2) Forskningsgrupper som har passert konsolideringsfasen og som har utviklet et visst faglig fellesskap og et faglig fokusert aktivitetsnivå. De består av forskere som publiserer jevnt og har erfaring med søknader om eksternt finansiering, og som har konkrete planer for økt forskningskvalitet og internasjonalisering. Forskningsgrupper i denne fasen vil foreta prioriteringer og fordype seg i et faglig fokusert område, samle seg om felles faglige mål og bygge opp strategiske nettverk for å skape seg et internasjonalt omdømme.

(3) Forskningsgrupper som kan betegnes som toppforskningsmiljø. De består av seniorforskere som hevder seg nasjonalt og internasjonalt, og som kan vise til høy publisering, prosjektledererfaring og etablerte internasjonale nettverk. Forskningsgrupper i denne fasen vil jobbe ytterligere for en klar profil med internasjonal kvalitet og for et bredt samarbeid med eksterne partnere.

Gruppene bør ha mellom 6 til 10 medlemmer, herunder både seniorforskere og forskere i rekrutteringsstillinger (doktorgradsstudenter og postdoktorstillinger). Gruppens seniorforskere bør bestå av både professorer/dosenter og førsteamanuenser/førstelektorer.

Gruppene skal ha en klart definert leder, og må være villig til å utvikle sine formelle forskningslederkompetanse. Leder skal ha uttelling for funksjonen på sin arbeidsplikt.

Vurderinger og forslag

På bakgrunn av evalueringen av de nåværende forskningsgruppene anbefaler dekanen ikke å videreføre dagens ordning med lik kravspesifikasjon og lik økonomisk og administrativ støtte til alle gruppene. Bl.a. ut fra de signalene som ble gitt under fakultetsstyrets behandling av evalueringsrapporten anser dekanen det heller ikke som aktuelt med en ordning basert på et fjerde nivå.

Dekanen foreslår følgende:

- Det opprettes en tredelt ordning som skal skape en fleksibel og nyansert modell som er tilpasset grupper i ulike faser av sin utvikling.
- Det opprettes maksimalt 15 grupper (inntil 5 i hver kategori) med oppstart fra 1. januar 2015.
- Gruppene oppnevnes for en periode på fem år, fra 2015 til og med 2019.
- Driftsmidler tildeles etter følgende modell for budsjettårene 2015 og 2016:

Inntil 50 000 per år til miljø i startfasen (for eksempel støtte til utvikling av felles prosjektideer, seminarer, nettverksbygning, mentorordning)
Inntil 150 000 per år til miljø i mellomfasen (for eksempel støtte til strategisk videreutvikling av faglige nettverk, NFR-søknader, lederutvikling)
Inntil 300 000 per år til toppforskningsmiljø (for eksempel støtte til vit.ass., EU-søknader/ internasjonalisering)

Alle beløpene er maksimumsbeløp og tildeles basert på søknad.

- Toppforskningsmiljøene prioriteres også i den interne tildelingen av rekrutteringsstillinger og kan forvente å få minst én rekrutteringsstilling hver
- Tildelinger av rekrutteringsstillinger skjer i forbindelse med de årlige utlysningene og finansieres ved bruk av nøkkelfordelte stillinger fakultetet får fra universitetsstyret.
- Tildelinger av driftsmidler for 2017 og fremover avklares etter at man har høstet erfaringer med den faktiske bruken av midlene de to første årene
- Driftsmidler finansieres over fakultetets forskningsfond
- Basert på gruppenes sammensetning og behov skal de gis tilpassede administrative tjenester

Alle fakultetets fagmiljø inviteres til å søke om status som fakultetsstøttede forskningsgrupper høsten 2014. Det legges opp til at gruppene oppnevnes i fakultetsstyremøtet i desember.

Forslag til vedtak

- 1. Fakultetsstyret slutter seg til dekanens anbefaling av modell for organisering og finansiering av forskningsgrupper*
- 2. Dekanen gis fullmakt til å utforme en utlysningstekst for ordningen*

Sonni Olsen
dekan

—

Jørgen Fossland
fakultetsdirektør

**Enstemmig vedtatt i
fakultetsstyrets møte
28.4.14.**

Saksbehandlere: Prodekan Turid Moldenæs, prodekan Marie- Theres Federhofer, seniorrådgiver Bjørg Hunstad og fakultetsdirektør Jørgen Fossland

Vedlegg: Rapport fra evaluering av forskningsgrupper ved HSL-fakultetet